

Z PORUBSKÉJ KAPSY

Noviny obyvateľov Poruby

Ročník II, číslo 2/2024 / apríl

PRÍBEH MINULÝ AJ SÚČASNÝ

Z obsahu:
Za života v obci
Obecný úrad informuje
Kultúrne podujatia
Materská škola
Z porubskej kapsy
Zaujímavosti
Pozvánky na podujatia

Jar, ktorá do nášho kraja v týchto dňoch nezastaviteľne prichádza, prináša so sebou prebúdajúcu sa prírodu. Takáto bola aj jar v roku 1945. Apríl voňal zeleňou a novým životom. Apríl roku 1945 bol však aj niečím iný, neopakovateľný – voňal slobodou. Do Poruby prišla sloboda 4. apríla 1945. Prečítajte si príbeh zo súčasnosti: V nedeľu 28.3.2024 sa starosta obce Tomáš Tóth pripojil k členom SZPB (Slovenský zväz protifašistických bojovníkov) Malinová spolu so starostom obce Malinová Jurajom Stiffelom k výstupu k hrobu "neznámeho bojovníka" hlboko v našom lese, ktorý Porubčania dobre poznajú. Predseda SZPB Peter Benko nás pri hrobe informoval o partizánskej činnosti a odboji v najťažších rokoch II. svetovej vojny. Neuveriteľnou informáciou však bolo odhalenie totožnosti neznámeho bojovníka, ktorý leží hlboko v lese pod jednoduchým krížom s označením "TU ODPOČÍVA NEZNÁMY BOJOVNÍK". Je ním Vendelín Bolgáč z Marianky pri Bratislave, ktorý bol dňa 16.3.1945 zastrelený na mieste svojho posledného odpočinku. Mnoho ďalších zaujímavých informácií nie len o partizánskom odboji, oslobodení našej obce a strategických vojenských objektoch v našich horách čaká na zverejnenie. Všetky tieto informácie po dlhoročnom bádani, skúmaní a rozhovoroch s pamätníkmi získal pán Benko s nadšencami. Za to im patrí veľká vďaka a veríme, že tieto informácie aj s našou pomocou uzrú svetlo sveta.

Druhá svetová vojna vtiahla do vražedného boja národy, štáty, celé kontinenty. Človek sa postavil proti človeku iba v mene zvrátenej ideológie, ktorá vyvyšovala jedných pred druhými, ktorá iným upierala právo na základné ľudské hodnoty, dokonca právo na život. Ničené boli krajiny, mestá, obce, cesty, mosty, železnice, domy i ľudské životy. Všeobecne sa usudzuje, že vo vojne zahynulo 50 až 80 miliónov ľudí. A nikto už nikdy nespočíta množstvo zranených, invalidov, vdov, sirôt. Do týchto počtov patria aj mená šiestich mužov, otcov a synov i jednej ženy z Poruby: Jozef Petráš – zahynul na konci vojny v Prahe, Ľudovít Tisaj – zahynul počas bombardovania Nitry, František Kráľ – bol ďalšou obeťou vojny, Štefan Vabec – nevrátil sa z vyšetrovacej väzby nemeckej vojenskej polície, Peter Rajčan – bol mučený a zavraždený v Zemianskych Kostolnoch, Matej Baláž – padol priamo v boji na nováckej Brezine a Júlia Donáthová – bola deportovaná do vyhladzovacieho koncentračného tábora. Nemôžeme opomenúť ani partizána Gejzu Kováča, ktorého našla smrť v chotári našej obce a je pochovaný na miestnom cintoríne. Pri pamätníku v našej obci sme zapálili práve 4. apríla 2024 sviečku za obete druhej svetovej vojny. Zotrvajme v spomienkach na tých, ktorí tu už nie sú. Vyslovme úprimné: Ďakujeme. Nikdy na vás nezabudneme. Vaša obeta za našu slobodu nebola márna.

Ing. Tomáš Tóth, MBA, starosta obce

OBECNÝ ÚRAD INFORMUJE

Nové ozvučenie sály

Koncom marca bola uskutočnená investícia a zároveň aj vyriešený problém, ktorý pretrvával v sále Domu kultúry v Porube už dlhodobo. Plnohodnotné statické ozvučenie

chýbalo pri kultúrnych podujatiach, schôdzach, zasadnutiach a iných spoločenských udalostiach. Dnes môžeme napísať, že tento problém je vyriešený.

Veríme, že kvalita podujatí opäť stúpne a od teraz sa budeme lepšie počuť. Investícia do vybavenia bola približne 4900 € s DPH.

-red-

Významné ocenenie

Koncom marca čakalo starostu našej obce veľmi zaujímavé poslanie. V priestoroch Štátnej vedeckej knižnice Banská Bystrica sa konalo otvorenie výstavy, ktorej súčasťou bolo slávnostné odovzdávanie ocenení v súťaži **Najkrajší kalendár Slovenska**. Náš kalendár s názvom "Poruba so srdcom maľovaná 2024", ktorý je autorským dielom Ing. arch. Evy Fitzelovej ocenil Klub fotopublicistov slovenského syndikátu novinárov medailou s 1. miestom. Naša obec má najkrajší nástenný kalendár na Slovensku.

Starosta sa úprimne potešil za všetkých občanov, o čom svedčí aj jeho vyjadrenie hneď po príchode: „Ocenenie si veľmi vážim, pretože náš kalendár si budú môcť pozrieť ľudia vo viacerých slovenských mestách, kde bude prebiehať putovná výstava. Srdečne gratulujem aj autorku kalendára k významnému oceneniu jej tvorby a ďakujem za spoluprácu pri tvorení kalendára.“

V darovaní krvi ideme príkladom

VII. PORUBSKÁ KVAPKA BOLA REKORDNÁ

V piatok 12. apríla v Porube opäť tiekla krv. Najvzácnejšiu tekutinu sa rozhodlo darovať rekordných 52 darcov, z toho 5 prvdarcov. Starosta obce zvlášť vyjadril poďakovanie za pomoc pri organizovaní počas celého odberu predsedníčke SČK, miestny spolok Poruba – Martine Gebrlínovej Čavojskej. Veľká vďaka patrí aj celému mobilnému odberovému tímu na čele s pani primárkou za profesionálny a empatický prístup k darcom. Všetkým vyslovujeme veľké **ĎAKUJEME!**

■ ZO ŽIVOTA V OBCI

■ Krásna tradícia je pýchou Poruby

Foto: M. Zajíc

Tradícia sadenia májového stromu / mája paptrí k najkrajším tradíciám Slovenska. Určite niet nikoho, kto by sa netešil príchodu jari. Tento rok bol u nás postavený máj, ktorý má 25,4 m. Dobrovoľní hasiči z DHZ PORUBA ho postavili vlastnými rukami s excelentnou zručnosťou. Široká verejnosť, deti aj dospelí pritom pomáhali potleskom. Celý mesiac bude ozdobou našej obce. Starosta obce na podujatí poďakoval všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k tejto milej tradícii. Osobne poďakoval hasičom, že stále udržiavajú zvyk a máj stavajú poctivo, ručne. “Páni, klobúk dole!” K peknému kultúrnemu programu prispeli aj detičky z Materskej školy v Porube, DFS Kapsiarik a dychová hudba Maguranka z Kanianky. Ako každý rok, aj tohtoročné stavenie mája bolo nezabudnuteľným zážitkom. Spev, tanec a veselie patrilo všetkým, ktorí prišli aj tento rok v pomerne veľkom počte podporiť tradičné podujatie. Veríme, že služkami ozdobený strom, ktorý symbolizuje zdravie vás poteší.

Májový strom bol aj tento rok sponzorským darom od Lesného a urbárskeho pozemkového spoločenstva v Porube. Ďakujeme za pomoc.

-red-

ZIMNÉ SLÁVNOSTI HORNONITRIA

Výstava slamienkárov, slávnosti folklóru ...

Slávnostné otvorenie XX. ročníka ZIMNÝCH SLÁVNOSTÍ HORNONITRIA sa konalo 2. februára 2024 v budove Obecného úradu v Nitrianskom Pravne.

Majstrovské diela z rúk pletiarov – slamienkárov, ste mohli vidieť na výstave úžitkovej a dekoratívnej tvorby regionálnych výrobcov a zberateľov pod názvom **Slama premilá**. Tvorbu predstavili majstri ŤĽUV: Rastislav Šovčík z Lazian a Pavol Gregor z Prievidze. Tiež slamené úžitkové predmety zo zbierky Rastislava Haronika. Popoludnie hudobne doplnili žiaci ZUŠ Nitrianske Pravno. Na tomto prvom podujatí odovzdal putovnú feruľu podujatí prezident OZ Hornonitrie Miroslav Dzina starostovi obce Nitrianske Pravno Imrichovi Gáplovskému.

Už na druhý deň 3. februára 2024, putovala feruľa do obce Pravenec, kde sa konalo druhé z pripravovaných podujatí. Folklórom sa ozýval priestor Obecného domu v Pravenci. Spev, tanec a veselá fašiangová nálada. Rozvoniavali pečené klobásky a úsmev na tvárach znamenal všeobecnú spokojnosť. Účinkovali folklórne skupiny z hornej Nitry a na záver programu sa uskutočnil sprievod fašiangových masiek. Súčasťou cyklu Zimných slávností Hornonitria od roku 2003 je aj **Pamätnica Jozefa Strečanského** v Poluvsí. Tento rok sa uskutočnil už XXIII. ročník, a to v sobotu 17. februára 2024. Počas súťažnej prehliadky sa predstavili muzikanti,

neprofesionálni interpreti ľudovej piesne. Vyhľadávanie mladých talentov ľudovej hudby je súčasťou spomienky na huslistu Jozefa Strečanského, významného regionálneho folkloristu a zakladateľa folklórnej skupiny Lubená v Poluvsí. Hostom podujatia bol multiinštrumentalista a majster cechu slovenských gajdošov Drahoš Daloš z Oravskej Polhory.

Majstri pravnianskej doliny

Regionálny jarmok ľudovej a umeleckej tvorby sa v tomto roku konal 24. februára v spoločenskej sále Obecného úradu v obci Nedožery-Brezany. Aj keď bolo podujatie plánované vonku, počasie sa v tomto období s každým pohrávalo, a tak usporiadatelia išli na istotu a ešte dopoludnia všetko pripravili v sále. Ženy z Jednoty dôchodcov v hostujúcej obci pripravili šišky s džemom ale aj s jahodovou penou, oškvarkové pagáče a domáce koláče. O remeselníkov sa báť nemusíme. Zastúpenie bolo silné a podujatia sa zúčastnili remeselníci takmer z každej obce.

-red-

Súzvuky

V kultúrnom dome v Tužine sa konal program speváckych skupín obcí Hornonitria pôsobiacich pri regionálnych spolkoch karpatských Nemcov 3. marca. Predstavili sa spevácke skupiny Schmiedshauer z Tužiny, Neutrataler z Kľačna a Probner Echo z Nitrianskeho Pravna. Hostom podujatia bola tradične spevácka skupina Roveň z Poruby. Folklórny súbor Vtáčnik z Prievidze predstavil v spolupráci s DFS Malá Lubená, speváckou skupinou Schmiedshauer a členmi Spolku karpatských Nemcov z Nitrianskeho Pravna regionálne tradície a tance karpatských Nemcov v programe **Z pokladov karpatských Nemcov na svätého Jána**. Komponovaný program v réžii Martiny Richter a Daniela Kubiznu vyzdvihol miestny nemecký dialekt Nitrianskeho Pravna, Tužiny a Kľačna.

-red-

ZIMNÉ SLÁVNOSTI HORNONITRIA

Pašiový koncert

Obec Poruba pripravila 16. marca šieste podujatie Zimných slávností Hornonitria s názvom **Pre hriechy sveta umučený**. Duchovná, klasická hudba, sólový spev i sprievodné slovo navodili atmosféru pôstneho obdobia. Hostí aj prítomných privítal starosta obce Poruba Tomáš Tóth a riaditeľka RKC v Prievidzi Ľudmila Húsková. Účinkovali: Martin Ruman – člen Slovenskej filharmónie, pedagóg violovej hry a rodák z hornej Nitry, RUMI QUARTET z Bratislavy – mladí a ambiciózní hudobníci študujúci na bratislavskom konzervatóriu pod vedením Martina Rumana, sólistka Martina Richter – členka komorného speváckeho zboru Cantica Collegium musicum Martin, sprievodné slovo a prednes Alena Ondrejmišková a Vdp. Gerhard Glazer Opitz. Pašiové predstavenie sa stalo súčasťou ZSH v roku 2018 s úmyslom zapojiť do širšieho cyklu nových, ďalší žánr – ľudové ochotnícke divadlo. Päť ročníkov pašiových hier a spevov hostila obec Chvojnica. Šiesty ročník sa konal v komornom koncertnom prostredí Kostola sv. Mikuláša v Porube, ktorý svojou osobitosťou dotváral výnimočnú atmosféru každého koncertu. Koncert bol výnimočný a priestor kostola využitý do posledného miesta.

foto: COPIX

Detský folklór

Zimné slávnosti Hornonitria sa ukončili **Dňom detského folklóru** v Malinovej 17. marca 2024. Program plný veselých piesní, detských hier a tancov otvorila detská ľudová hudba folklórneho súboru Malá Lubená. Ďalšie programové čísla patrili detským folklórnym súborom Kapsiarik z Poruby, Briezka z Nedožier-Brezian, Malá Sielnica z Lazian a Malá Lubená z Poluvsia. Ďakujeme za krásnu reprezentáciu v programe našim šikovným deťom z DFS Kapsiarik pod vedením p. učiteliek Alenky Čavojskej a Lucky Čavojskej. Mali sme možnosť vidieť deti v krojoch a pevne dúfame, že tieto maličkosti z rôznych vystúpení si deti zapamätajú. Tak ako riekanky, piesne a detské hry v nich zostanú aj pre ďalšie generácie.

COPIX

Ved' mnohí z nás si na to všetko spomenú až potom keď majú svoje deti a vnúčatá. Počasie podujatiu prialo a záverečný program, kedy deti zo všetkých súborov spoločne v sprievode vyniesli Morenu, ktorú zapálili. Z mosta ju hodili do potoka Chvojnica, ktorý preteká obcou Malinová. To bolo krásnym spoločne stráveného dňa.

-red-

COPIX

■ ČINNOSŤ MATERSKEJ ŠKOLY

■ Aktivity detí

Lyžiarsky výcvik

Už druhý rok sa deti z veľkej triedy mali možnosť zúčastniť lyžiarskeho výcviku. Inak tomu nebolo ani tento rok a hneď v januári sa aj s pani učiteľkami vybrali do lyžiarskeho strediska Snowland vo Valčianskej doline. Deti pod vedením šikovných inštruktorov robili pokroky každý deň. Lyžiari zdokonaľovali techniku a z nelyžiarov sa počas týždňa tréningu stali lyžiari. Počas celého týždňa sa na štastie zranenia vyhlí a deti prežili týždeň plný zábavy a športu.

Starostlivosť o vtáčiky

Kŕmidlo pre vtáčiky je už niekoľko rokov súčasťou MŠ. Každú zimu deti pripravujú chutné zrnká pre malé vtáčiky. Aj takýmto spôsobom sa učia starať o zvieratká v zime.

Inovatívne formy práce, experimentovanie a pokusy

V materskej škole deti nevedia čo je nuda. Pani učiteľky pripravujú deťom všelijaké zaujímavé úlohy a pokusy. Nedávno si deti v praxi overovali, ktoré látky sú rozpustné vo vode a ktoré nie. Experimentovanie deti bavilo a na záver si vyskúšali ešte pokus s ľadom vyrobeným so sódou ala láva.

Koncert

V mesiaci február bola jedna téma vyučovania venovaná aj hudbe, hudbným nástrojom. Do materskej školy prišli žiaci zo ZUŠ Bojnice, aby predstavili svoje hudobné nástroje a zahrli na nich. Pod vedením pána učiteľa Antona Pössa sa predstavili Lucka Čavojská, Lujza Čavojská a Karolínka Weissová, ktoré zahrli na zobcovej flaute. Pán učiteľ deťom zahrál na tube a deti si mohli tento zaujímavý hudobný nástroj vyskúšať a zahráť na ňom.

Malí záhradkári

Keďže aj tento rok chceli mať deti krásnu a bohatú úrodu v školskej záhradke, nelenili a včas sa spoločne pustili do vysádzania priesad. Len čo to počasie dovoľí, všetko vysadia von do záhonov. Deti s radosťou sadili rajčiaky, papriku, tekvicu, pažitku, bazalku, šalviu, šalát a každý deň sledovali, čo sa deje.

MATERSKÁ ŠKOLA V PORUBE

Aktivity detí

Ako sa mení malá rastlinka v kvetináči. Takýmto praktickými ukážkami sa deti učia, že o všetko sa treba s láskou starať a zároveň sa učia odkiaľ máme rôzne potraviny. Pevne veríme, že aj tento rok nás v lete počká dobrá úroda a spoločná práca detí aj pedagógov bude odmenená.

Divadielko Severka

Deti v našej materskej škole navštívilo divadielko Severka, ktoré deťom predstavilo dojemnú ale aj zábavnú rozprávku o bezstarostnom Cvrčkovi a usilovných mravčekom. Spolu s hercami mali deti možnosť zahrať si v príbehu a pomôcť tak kamarátovi cvrčkovi. Príbeh je veľmi poučný a učí deti, aby boli všímavé k druhým a vedeli pomôcť kamarátom v núdzi.

Nedá sa nespomenúť účinkovanie detí v kultúrnom programe pri stavaní májového stromu. Deti spievali z plného hrdla a na vystúpenie v krojoch sa vždy tešia. Určite potešili svojich rodičov ako aj tých, ktorí prišli svojou účasťou podporiť v našej obci toto pekné podujatie.

Planetárium

Vo februári sa v našej materskej škole diali veľké veci. Všetky deti sa zúčastnili návštevy planetária. Je to astronomický simulátor hviezdnej oblohy, ktorý vizualizuje hviezdnu oblohu, východ a západ slnka, mesiaca, pohyby planét a zobrazuje súhvezdia na oblohe. Deti však nemuseli chodiť ďaleko pretože mobilné digitálne planetárium zavítalo k nám do materskej školy. Deti putovali vesmírom, len neďaleko od seba mali mliečnu dráhu a ako malí kozmonauti dokonca videli zblízka jednotlivé planéty. Hravou a pútavou formou putovali celým vesmírom a naučili sa mnoho nových vecí. Okrem zaujímavostí z vesmíru sa deti pozreli aj pod morskú hladinu, aby spoznali aj neznámy život pod morskou hladinou.

Exkurzia

V marci sme si pripomenuli Mesiac knihy a deti sa vybrali na exkurziu do Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi. Privítala ich princezná, ktorá deti sprevádzala celý čas. Pani knihovničky deťom ukázali priestory knižnice, predstavili im rozprávky a známe rozprávkové postavy. Mali pre nich pripravené súťaže a rôzne aktivity. Spolu s princeznou nakoniec po knižnici hľadali ukryté obrázky. Deti všetkým ukázali, že svet rozprávok im je blízky.

Pedagogický kolektív MŠ Poruba

■ Z ČINNOSTI KLUBOV A ZDRUŽENÍ

■ Večery s remeslami

Občianske združenie Hornonitrie so sídlom v Nitrianskom Pravne, ktorého členom je aj obec Poruba, pokračuje aj v tomto roku v realizácii vzdelávacích a kultúrno-osvetových aktivít smerujúcich k zachovaniu tradičných regionálnych remeselných techník v obciach Hornonitria.

Tohtoročný projekt **VEČERY S REMESLAMI** je súčasťou cyklu podujatí, prednášok, tvorivých dielní **Tradičie v Hornonitri**, ktoré už 6 rokov podporuje tvorbu regionálnych remeselných výrobkov a osvojovanie si tradičných výrobných techník a zručností. Hlavným partnerom projektu je Fond na podporu kultúry. Do tvorivých dielní sa môžu podľa náročnosti zapojiť deti, mládež i dospelí.

Na všetky tvorivé dielne je potrebné vopred sa prihlásiť telefonicky alebo emailom.

Kontakt: 0911 878 010, hornonitrie@hornonitrie.sk

Projekt už odštartoval a lektor Rastislav Šovčík dopĺňal teoretické informácie poznatkami z praxe počas dvojdnovej tvorivej dielne starších žiakov zo ZŠ v Nitrianskom Pravne, ktorých trpezlivo učil techniku pletenia slamených ošitok. Túto techniku si mohli osvojiť i dospelí počas dvojdnového workshopu **SLAMIENKÁRSTVO**, ktorý sa už začiatkom apríla konal v Tužine.

Ako sa tvorí koruna dievčenskej krásy **SVADOBNÁ PARTA**, prezradí **22.–23.6.2023 v Malinovej** lektorka Bibiána Krpelanová, ktorá prevedie účastníkov tvorivej dielne výrobou voskových i korálkových kvetinových komponentov a sviatočnej hornonitrianskej party určenej dievkam na vydaj. Nebudú chýbať ukážky svadobných vencov a venčiek, aké sa používali v minulosti.

Techniku maľby na sklo za studena, ktorá je vhodná pre deti i dospelých predvedie lektorka Katarína Klopčková. Tvorivá dielňa **PODMAĽBY NA SKLE** sa uskutoční **28.–29.6.2024 v Pravenci**. Táto technika bola využívaná najmä vo vidieckom prostredí. Ľudové umenie maľby na sklo vznikalo v sklárskych hutiach a v období 18. – 19. storočia. Vlastnoručnú výrobu pravej modrotlačie ocenia všetky kreatívne duše. Dvojdnová letná tvorivá dielňa **MODROTLAČ** sa bude konať **17.–18.8.2024 v Kľačane**.

Členovia združenia Hornonitrie zasvätia účastníkov workshopu do technológie tlače a farbenia látky indigom. Počas prednášky o histórii modrotlačiarkeho remesla predstavia pôvodné motívy a vzory tlače z jednotlivých regiónov Slovenska i možnosť tvorby vlastných kreácií. Cyklus zdelávacích a osvetových aktivít uzavrie piata tvorivá dielňa **PRAVNIANSKA VÝŠIVKA** s lektorkou Radkou Tarabčíkovou, **11.–12.10.2024 v Nitrianskom Pravne**, venovaná renesanšnej technike plnej predkreslenej výšivky.

-red-

■ Pranostiky

Keď chceme dnes vedieť, aké bude počasie, riadime sa zväčša predpoveďami a dlhodobými štatistikami vývoja počasia. Naši predkovia však kedysi nemali také vymoženosti a riadili sa skôr vlastnou skúsenosťou. Pri opise a predpovedaní počasia im pomáhali aj pranostiky. Mnohé z nich ste už určite počuli, hoci ich sami nepoužívate. Pozrime sa bližšie na mesiac máj.

Keď je teplé, jasné nebo na Vstúpenie, sľubuje vinárom veľké potešenie.

Keď sú začiatkom mája noci mesačné, studené, rosnaté, taký by mal byť celý máj. Svätá Žofia stromy rozvíja.

Chladný máj – pre ovocie raj. Májová tráva moc úžitku dáva. Keď v máji neprší, jún sucho dovŕši.

Májová kvapka za dukát stojí. Studený máj, v stodole raj.

Májové blato – pre hospodára zlato.

Za mokrým májom ide suchý jún, za suchým májom ide mokrý jún.

Keď sa na Želmíry včely začnú rojiť, dobrá ovca sa už môže dojsť.

Po jasnom Urbane, keď je dážď na Víta, hojnou žatvou tento rok ku nám zavíta.

-red-

■ Informácia pre obyvateľov

■ Nové dopravné značenie v obci

Obecný úrad informuje všetkých účastníkov cestnej premávky, že v priebehu mesiaca mája/júna budú vykonávané práce spojené s výmenou a osádzaním nového dopravného značenie na miestnych komunikáciách, ktoré boli rekonštruované v roku 2023.

Výraznou zmenou bude zníženie maximálnej dovolenej rýchlosti na ceste pri materskej škole v obci, kde bude znížená rýchlosť na max. 30 km/h. Zároveň budú doplnené aj dopravné zrkadlá pre zvýšenie rozhladu vodičov. Je len na nás, aby sme nové dopravné značenie neničili a hlavne ho dodržiavali pre bezpečnosť svoju aj ostatných.

■ ZO ŽIVOTA V OBCI

■ Medzinárodný deň žien

Tento rok sme v obci oslávili MDŽ s malým predstihom. Sála v kultúrnom dome sa naplnila takmer do posledného miesta našimi drahými porubskými ženami. Kultúrny program bol vyskladaný z dobrej zábavy a nadšenia a tak si všetci mohli zaspievať známe piesne. Účinkoval FS Košovian z susednej obce Kanianka. Všetkým priniesli dobrú náladu. Kvetinový darček, ktorý ženám odovzdával starosta obce s blahoželaním všetko najlepšie, bol malým poďakovaním za každodennú prácu, starostlivosť a obetavosť pre rodinu.

foto: archív obce

8. marec
MDŽ

Blahoželáme!

foto: archív obce

■ Blahoželáme k jubileu

Pri príležitosti životného jubilea 70 rokov Jána Marcina, nášho kňaza, ktorý je správcom farnosti Lazany a Poruba od roku 2011, pozval starosta obce Tomáš Tóth 18. marca 2024 na Obecný úrad v Porube, aby mu osobne zablahoželal a zároveň uskutočnil slávnostný zápis do pamätnej knihy obce. V mene celej cirkevnej obce pánovi farárovi spoločne želáme hlavne pevné zdravie, šťastie a spokojnosť v našej farnosti a srdečne blahoželáme k životnému jubileu. Miestni veriaci sa pripojili ku gratulácii v kostole sv. Mikuláša v nedeľu po svätej omši. Jej slávnostná atmosféra naplňovala všetky srdcia. Kyticou kvetov vyslovili poďakovanie za každodenné modlitby a Božie milosti, ktorými nás Pán Boh požehnáva prostredníctvom kňaza.

-red-

foto: archív obce

9

Dnes by sme v Porube napočítali niekoľko desiatok rodín s rôznymi priezviskami. Niektoré žijú v našej obci krátko, jednu generáciu, iné môžeme považovať za starousadlické. Čo to znamená? Že v Porube žijú už po niekoľko generácií prípadne už celé stáročia. Viete, ktoré to sú? Poruba bola založená v roku 1339 Konchlinom, ktorý prišiel z niektorej z nemeckých oblastí. Neprišiel sám, priviedol so sebou viacerých nemeckých osadníkov. Tí tu vyklčovali les a postavili si domy. V obci sa zdržali rôzne dlhé obdobie. Ich rody časom možno vymreli, vysťahovali sa alebo medzi nami žijú dodnes. Nevieme to presne, lebo ich mená nepoznáme. Rodina zakladateľa Poruby Konchlina určite vymrela. Prvou rodinou, ktorú podľa mena poznáme, boli Valachovci. Už v roku 1473 bol porubským dedičným richtárom Šimon Valach. Kedy sa Valachovci stali porubskými šoltýsmi, nevieme, no tento rod si dedičné richtárstvo viac-menej udržal až do jeho zániku v roku 1726. Vtedy boli porubskými richtármi Juraj Valach Kajan a Ján Valach Baniar. Valachovci sú teda najstaršou pôvodnou rodinou v našej obci. Ďalšími porubskými rodmi, ktoré mali nemecký pôvod, boli alebo dodnes sú Gebrlín (poslovenčená odvozenina od priezviska Koberling / Köberling, v Porube sa spomína už v roku 1675), Dira/Diera (1668), Enderla (1687), Fitzl (1614), Gross (1670), Hepner (1669), Krebes (1682) a Pieš (1675), neskôr tu žili rodiny Gaydlan, Gresner, Herchel, Lichner a Richter. Za starousadlicky možno považovať aj rod Škultéty, keďže toto priezvisko je odvozeninou od slova škultét, čo je synonymum pomenovania niekdajšieho dedičného richtára z nemeckým prostredím v okolí našej obce súvisia aj priezviská Cachovan a Tužinský, ktoré v poslovenčenej podobe hovoria o niekom, kto prišiel resp. pochádzal z nemeckých obcí Cach (od roku 1948 Malinová) alebo Tužina. V Porube sa však vyskytli až oveľa neskôr. Blízkosť okolitého slovenského prostredia bola dôvodom, že do našej obce začali už krátko po vzniku prenikať aj slovenské rodiny. Svedectvom toho je urbársky súpis poddaných obyvateľov Poruby z roku 1614. Vtedy na území dnešnej obce žili rodiny Baláž, Balka, Buzna, Dráb, Fitzl, Halmas, Hruška, Juanis, Klopert, Komoš, Koptsek, Krčík, Maďar, Majer, Maršálek Mečiar, Mokrá, Mikula, Mišian, Petráš, Poliak, Sivák a Trn. Mali rôzne sociálne postavenie, niektorí sa živili gazdovaním, chodobnejší nachádzali živobytie v službe u bohatších gazdov a tí najchudobnejší pracovali za ubytovanie a stravu. Zaujímavo máme v Porube doloženú rodinu Jalových. V kostole, na kamennej murovanej kazateľnici, sa dodnes nachádza krátky text, z ktorého vieme, že ju kazateľnicu dali v roku 1633 postaviť bratia Adam a Juraj Jaloví. Tento rod v Porube už vymrel, no jeho potomkovia dodnes žijú v susednej Kanianke. Prvý kompletný zoznam obyvateľov Poruby sa zachoval z roku 1675. Obec vtedy tvorilo 44 gazdovských domov, v ktorých žilo 354 ľudí. Popri väčšine gazdov – živiteľoch rodín a ich rodinných príslušníkoch obec tvorilo aj 30 sluhov a služok a 22 želiarov, ktorí nevlastnili žiaden dom a bývali v podnájme. Najpočetnejšími rodinami boli Mečiar a Richter, nasledovali Hruška, Mikula, Mokrá, Petráš a Poliak. Po jednom zástupcovi mali rodiny Baláž, Boško, Belanský, Buzna, Čečetka, Diera

Kazateľnica z roku 1633

Dolínaj, Dolník, Dráb, Drozd, Gebrlín, Gregel, Ivanič, Jalový, Jurik, Komoš, Kopteš, Kováč, Lacko, Ločko, Matečka, Naglpaur, Oboňa, Ondrej, Pieš, Sabec (Vabec?), Sečanský, Sedlák, Sicko, Skaliak, Škrovánok a Zbiňovský. Medzi sluhami sa vyskytovali členovia rodín Lauko, Lazanský, Lehocký, Miris a Vrčian, medzi chudobnými želiarmi boli Cunko, Fačan, Jalový, Kohút, Komoš, Poliak, Polona, Prvalský, Tatár a Trn. Toto všetko sú rody, ktoré v našej obci žili pred 350 rokmi. O niečo mladšie sú údaje spred 300 rokov. Podľa dvoch nekompletných daňových súpisov z rokov 1715 a 1720 v Porube žili aj gazdovské rodiny Baláž, Cunko, Dráb, Enderla, Frívaldský, Gajdlán, Grom, Grešner, Hanko, Komoš, Kopkej, Kováč, Krč, Krebses, Mečiar, Mokrá, Pekár, Pieš, Petráš, Sedlák, Svrška, Šimko, Ševčík, Škultéty, Tisaj a Tatár. A o Tatárovcoch bude aj naša posledná zmienka. Na prelome milénia, počas reštaurátorských prác, bol v porubskom kostole na jednej drevenej doske objavený nápis „Georg Tatava 1550“. Takto pred mnohými rokmi zvečnil svoje meno a rok návštevy v našom kostole Juraj Tatár.

Rod Tatárov-
cov v Porube
už vymrel,
no dodnes je
živý v podo-
be prídomku
v rodine
Tisajovcov
Tatáre.

[illegible]

Erik Kližan

Foto: Z daňového súpisu Poruby z roku 1715

■ ZAUJÍMAVOSTI

■ Prechádzka porubskými ulicami (3)

V priebehu rokov sa naša obec stala domovom aj viacerých rodín a obyvateľov, ktorí nepochádzajú z Poruby. Preto im nie sú vždy známe tradičné pomenovania častí obce, uličiek alebo stavieb, ktoré „starousadlíci“ bežne používajú v svojej komunikácii. Preto v sérii krátkych príspevkov si predstavíme tie najznámejšie.

Uhre sypáreň. Na niekdajšom hornom konci Poruby, v tesnej blízkosti mostíka ponad potok Sielnica, cez ktorý prechádza cesta vedúca do doliny, stojí zaujímavá stavba. Bola určená na uskladnenie poľnohospodárskych produktov. Názov sypáreň napovedá, že tam bolo „sypané“ obilie, ale aj zelenina, čerstvé ovocie i kapusta v sudoch, v soli naložené mäso, menšie náradie a v drevených truhliciach všetko to, na čo v dome nebolo miesto. Táto sypáreň stojí pri potoku. Na potok chodili kedysi porubské ženy prať odevy a bielizeň, v lete i v zime. Najmä v zime to bol problém, keď bol na potoku ľad a voda studená. Práve v Uhre sypárni jej stavitelia vytvorili dômyselné zariadenie. Pod úrovňou cesty, no na úrovni potoka je možné pustiť vodu z potoka do betónového žľabu, pri ktorom je pec. Na peci si majitelia zohrievajú vodu, aby v zime nemuseli ženy stáť v ľadovej vode. Zaujímavosťou Poruby bolo aj samotné stavenie sypární. V južnejších častiach nášho okresu boli sypárne súčasťou domov. To v prípade požiaru bolo veľkým rizikom, že s domom, z ktorého požiar väčšinou pochádzal, zhorelo aj obilie a uskladnené potraviny. V Porube stáli sypárne samostatne, niektoré dokonca na druhom brehu potoka, čo v prípade požiaru domu ochránilo sypáreň alebo opačne. A prečo Uhre sypáreň? Táto stavba patrila a aj dnes patrí rodine Čavojských, tej vetve, ktorá má prídomek Uhre. Ako k tomu prídomeku – prezývke prišli, o tom si povieme niekedy nabudúce.

Text a foto:Erik Kližan

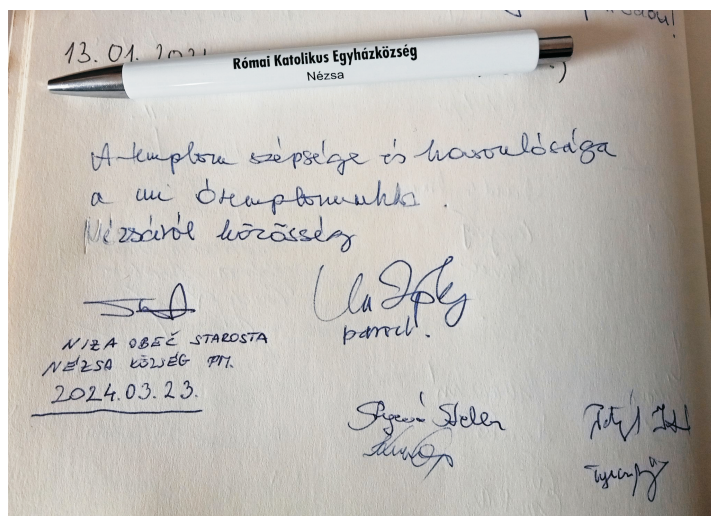
Iný druh sypárne

■ Poruba inšpiráciou

Kostol sv. Mikuláša biskupa v Porube je síce malý rozmermi, no veľký svojim významom a nesmiernou umeleckou hodnotou. V sobotu 23. marca 2024 ho navštívila skupina 15 pútnikov z Maďarska, konkrétne z obce Nézsa. Pozorne si vypočuli výklad o histórii kostola a jeho vnútornej freskovej výzdobe a s veľkým záujmom si prezreli jeho interiéry. Dôvod ich návštevy bol však prekvapivý. Ako nám povedal starosta Gábor Styevó, aj v ich obci na severe Maďarska, v regióne Novohrad, mali kedysi gotický kostol, veľmi podobný tomu porubskému. Rovnako stál na vršku nad starou dedinou a okolo neho bol cintorín. Starú obec aj s kostolom však zničili počas tureckých vojen. Zachovala sa spomienka, že na stenách ich kostola boli križe a na klenbe víťazného oblúka biblické podobenstvo o múdрых a nemúdрых pannách. Hostia všetky tieto atribúty našli aj v Porube. Preto ich náš kostol veľmi zaujal. Obec Nézsa má dnes 1087 obyvateľov a žije v nej i komunita Slovákov, ktorá má vytvorenú vlastnú národnostnú samosprávu. Slovenčinu, i keď lámanú, bolo počuť pri slovách chvály a úžasu nad naším porubským skvostom. Na záver hodinovej návštevy sa vzácni pútnici podpísali do pamätnej kroniky porubského kostola.

(erk)

DHZ Poruba a Obec Poruba

Vás pozývajú
na hasičskú súťaž
O putovný pohár starostu obce Poruba

**MORAVSKO - SLOVENSKÁ
HASIČSKÁ LIGA**

8. júna 2024

v areáli futbalového ihriska v Porube

Obec Poruba

Vás pozýva

na divadelné predstavenie

JOŽKO PÚČIK

16. júna 2024

v Dome kultúry v Porube

Príďte povzbudiť futbalových
nadšencov na jedinečný

ULIČKOVÝ TURNAJ

29. júna 2024

futbalové ihrisko v Porube

Pozývame Vás

na koncert

LETNÁ PAUZA

30. júna 2024

Kostol sv. Mikuláša v Porube

OZ HORNONITRIE a členské obce združenia Vás pozývajú
na podujatie

TOP GULÁŠ 2024

uskutoční sa v obci Nedožery-Brezany **13. júla 2024**

„Z porubskej kapsy“, noviny obyvateľov obce Poruby, vydáva obec Poruba, sídlo: Obecný úrad, Poruba č. 95, 972 11, IČO: 00 318 426.
Reg. číslo: EV 6119/23/PT, ISSN 2730-1001. Nepredajné. Redakčná rada: Ing. Tomáš Tóth, Ing. Erik Kližan, Mgr. Adriana Horinková.
Grafická úprava: Mária Luprichová. Náklad 550 ks, štvrťročník. Príspevky do novín môžete doručiť na adresu: podatelna@poruba.sk,
tel. č.: 046/5482004. Tlač: Lipoprint, s.r.o. Prievidza. Redakčná rada si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov.